

obzornik

glasilo delovne skupnosti

Poglavlji samoupravne odnose

URESNIČEVANJE KONGRESNIH SKLEPOV IN DELO KOMUNISTOV

»Delavci morajo imeti možnost, da odločajo o razporejanju celotnega dohodka. Več pozornosti je treba posvetiti produktivnosti dela. Odločno se je treba postavljati po robu zapiranju in zaviranju procesa združenega dela in sredstev v okviru ožjih interesnih območij.«

To je le nekaj misli in sklepov 4. seje predsedstva CK ZK Jugoslavije ter z 8. in 9. seje predsedstva CK ZK Slovenije, ki komunistom nalagajo še večjo družbeno aktivnost in ukrepanje, kar zadeva stabilizacijo gospodarstva v lastni delovni skupnosti in v širšem družbenem okolju.

Sklepi predsedstva Zveze komunistov, imeni kongresi ter na-

logi, ki izhajajo iz uresničevanja nove ustawe komunistom nalagajo, da si vsak v svojem okolju prizadeva uresničevati to, kar bo omogočilo lažje in stabilnejše gospodarjenje v prihodnosti.

O vseh teh vprašanjih so bili na BRESTU sestanki osnovnih organizacij Zveze komunistov, na katerih so komunisti razpravljali, kritično pregledali in analizirali poslovanje na Brestu ter po-

kazali na tiste pomanjkljivosti, ki bi jih bilo potrebno odpraviti ali vsaj omiliti.

POGLABLJATI SAMOUPRAVNE ODNOSE

Glede sklepa predsedstva, da je potrebno odločno preprečevati poskuse ohranjanja podjetniško lastniške organiziranosti, so bili komunisti naslednjega mnenja:

Samoupravna organiziranost po temeljnih organizacijah je na Brestu že ustaljena praksa, saj imamo na vseh področjih dela vpletene sisteme solidarnosti. Ven-

dar pa je bilo slišati tudi kritične pripombe, in sicer v tem smislu, da je premalo prisotna mi-

selnost o tem, da pomeni samoupravljanje tudi gospodarjenje in da je čutiti ozko gledanje na pomen solidarnosti. Solidarnost ne sme biti samo sredstvo za subvencioniranje manj akumulativnih temeljnih organizacij, ampak mora biti sredstvo, s katerim bomo dosegli cilje skladnega razvoja celotne organizacije združenega dela, s tem boljše delovne uspehe in standard vseh zaposlenih.

INFORMIRANJE MORA BITI CELOVITO

Skel predsedstva, da morajo biti delavci o vsem podrobno seznanjeni (Nadaljevanje na 2. strani)

Ob Dnevu republike čestitamo članom delovne skupnosti in ostalim občanom!

Osmi kongres Zveze sindikatov

Zveza sindikatov Slovenije, najbolj množična družbeno-politična organizacija delavskega razreda, je imela 7. in 8. novembra 1974 svoj osmi kongres, ki je bil v Celju.

Priprave na kongres in njegov potek samovpadajo v čas izredne družbene dejavnosti, v čas odločilnega boja delavskega razreda za uresničitev in uveljavitev samoupravljanja na vseh področjih družbenega dela.

V nasi občini smo si prizadevali, da bi vse kongresno gradivo, kot so statutarne sklepi in predlogi sklepor 8. kongresa slovenskih sindikatov, do podrobnosti spoznalo celotno članstvo, da ga oceni in da predloge za spremembe in dopolnitve. Zavedali smo se, da se bodo le tako izobilkovali takšni dokumenti, ki bodo izražali razredne interese delavcev, ki bodo pogojevali družbeni, gmotni in socialni položaj delavcev in ki bodo osnovali takšno organizacijo, v kateri bodo delovni ljudje izražali svojo moč in svojo določilno vlogo pri upravljanju v vsej družbeni reprodukciji.

Na predkongresnih konferencah, ki so bile v osnovnih organizacijah sindikatov in na občinski ravni, je bilo 3100 članov sindikatov, kar je 68 odstotkov celotnega članstva v občini. Osmi kongres Zveze sindikatov Slovenije je bil kongres akcije za dosledno uresničevanje ustawe in dokumentov X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije in VII. kongresa Zveze komunistov Slovenije. Iz naše občine so sindikalno članstvo zastopali na kongresu slovenskih sindikatov naslednji delegati: Jana Janežič iz Kovinoplastike, Jadran Zadnik iz Gozdnega gospodarstva TOZD Cerknica, Tone Zigmund — Brest SD in kot gost Alojz Otoničar. Že v predkongresnih razpravah in tudi na samem kongresu je bila enotna ugotovitev, da so članstvo in njegovi delegati na kongresu z veliko zavzetostjo sodelovali pri oblikovanju kongresnih sklepor, saj je na kongresu oziroma v njegovih komisijah sodelovalo več kot 130 delegatov, kar je več kot tretjina vseh delegatov, ki so bili na kongresu.

Sklepi osmoga kongresa Zveze sindikatov Slovenije odražajo politično razpoloženje delavcev, da hočejo razreševati družbenia in gospodarska vprašanja na samoupravnih temeljih in da hočejo biti gospodar svojega lastnega družbeno-materialnega in socialnega položaja. Opredeljujejo naše naloge in odgovornosti na vseh ravneh sindikalne organiziranosti. Zahtevajo tak sindikat, da bo združeval delavce v vsaki samoupravni enoti in jih tudi učinkovito in stvarno povedel v spremenjanje starih družbenih odnosov in v nastajanje novih.

Uresničitev omenjenih sklepor je odvisna od vseh organov in od vsega članstva. Zato moramo v vsaki osnovni organizaciji sindikata in občinskem svetu sprejeti program dela na osnovi omenjenih sklepor in začeti uresničevati tiste naloge, za katere menimo, da so najnujnejše. Spremeniti moramo miselnost, da predstavlja sindikat v temeljni organizaciji ali v drugih skupnostih predsednik ali tajnik osnovne organizacije in da so ti funkcionarji edino dolžni delovati kot člani sindikata. Dolžnost in pravica slehernega delavca je, da se aktivno vključi v organizirano članstvo. Le s tako aktivnostjo in bolj načrtnim delom bomo imeli tudi vidne uspehe na vseh področjih našega delovanja.

A. OTONIČAR

Združujmo sredstva za družbeni standard!

NAGEL GOSPODARSKI RAZVOJ V ZADNJIH DVEH DESETLETIJIH JE PREPORODIL NASE KRAJE. PO NARODNEM DOHODKU NA PREBIVALCA JE DANES OBČINA CERKNICA INDUSTRIJSKO RAZVITA SLOVENSKA OBČINA. PRAV GOTOVIMO IMAMO SEDAJ ZELO SOLIDNO EKONOMSKO PODLAGO ZA PRIHODNJI RAZVOJ INDUSTRIJE, PA TUDI OSTALIH GOSPODARSKIH PANOG. SKLADNO Z GOSPODARSKIM RAZVOJEM SE JE KREPIL TUDI NAS STANDARD. OB TEM MORAMO UGOTOVITI, DA VELIKO BOLJ OSEBNI KOT DRUŽBENI, HKRATI PA PRIZNATI, DA NI STANDARD SAMO VISOK OSEBNI DOHODEK, TEMVEC VSE TISTO, KAR BOGATI ČLOVEKA. K STANDARDU TOREJ SODIJO TUDI VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE, KULTURA, ŠPORT, REKREACIJA...

Razvoj tega dela standarda pa ni sledil naglemu razvoju gospodarstva in osebnega standarda. V tem pogledu prav gotovo na našem slovenskem prostoru nismo edini, ne smemo pa tudi ostati edini, ki bi se s takim stanjem zadovoljili. Zato je na dlanu, da je potrebno že danes lotiti se dela, če hočemo vsaj loviti zamujeno.

Drugega decembra bo zasedala skupščina občine Cerknica in med drugim razpravljala tudi o informaciji o pripravah na referendum za financiranje objektov vzgoje in izobraževanja. V seštvaku nismo namena široko razlagati stanja v našem šolstvu. Dovolj bo verjetno podatek, da potrebuje učenec za sodoben pokrov 6 do 7 kvadratnih metrov površine prostorov, da pa odpade pri nas v občini na našega učenca le 3,9 kvadratnih metrov površine. Pri tem velja opozorite, da je z gradnjo nove šole v Starem trgu (dograjena leta 1972) vsaj na področju Loške doline tudi dejanska površina prostorov, ki odpadejo na učenca, bližu normativne. Najslabše stanje je v Cerknici, kjer odpade na učenca 2,25 kvadratnega metra bruto površine prostorov in kjer grozi uvedba troizmenskega puka.

Da bi rešili vprašanje objektov za vzgojo in izobraževanje v občini za približno prihodnjih petindvajset let, je potrebno zgraditi:

- v Cerknici 8 učilnic, telovadnico in otroški vrtec za 200 otrok,
- v Novi vasi novo šolo,
- na Raketu 4 učilnice, uređiti sanitarije in ogrevanje telovadnice,
- v Grahovem novo telovadnico,
- v Begunjah telovadnico in urediti sanitarije.

Z realizacijo tako zastavljene programa bi bile v občini Cerknica zagotovljene približno enake prostorske možnosti za vzgojo in izobraževanje naših otrok na vseh šolah.

Predračunska vrednost celotne investicije znaša 30 milijonov dinarjev. To so zajetna sredstva, ki zahtevajo najširšo akcijo vsega prebivalstva.

Ugotovili smo že, da ima Loška dolina tovrstne objekte več ali manj urejene. Vendar ne gre za to. V Loški dolini imajo po referendumu že samoprispevek, s katerim rešujejo svoje komunalne potrebe, zato v konkretni akciji zbiranja sredstev za objekte vzgoje in izobraževanja, ki se nanašajo na objekte v ostalih krajevnih skupnostih, ne bodo sodelovali.

Predlog zbiranja sredstev za pokrivanje predračunske vrednosti temelji na skupnem zbiranju sredstev vseh ostalih krajevnih skupnosti. Kajti le združeni smo sposobni pogoljni tako zajeten finančni zalogaj in le z združevanjem sredstev bomo sposobni realizirati celoten investicijski program. S tako enotnimi nastopami pa bomo, če ne že odpravljali, pa vsaj ne poglabljali praznine tudi med razvitejšimi in manj razvitim področji občine. Vsekakor mora postati združevanje sredstev za enotne akcije tudi naš cilj v prihodnje. Pri tem mislimo, da bi bilo vredno razmisli o tem, kako bomo vsaj per-

Vsekakor so viri financiranja še nedodelani in bo potrebno o njih še veliko razpravljati. Predvsem bo potrebno poiskati še morebitne dodatne vire, morda tudi izven občine.

Nedvomno, skupščina občine Cerknica tako akcijo lahko le podpre, podpreti pa jo moramo tudi vsi občani. Saj gre za sredstva, ki bodo šla v prid nam, našim otrokom, v oblikovanje človeka upravljalca-gospodarja.

D. Mlinar

spektivno združevali sredstva na področju cele občine za skupne interese vseh občanov po vnaprej določenih in celovitih razvojnih programih.

Po prvih okvirnih izračunih smo z referendumom in samoupravnimi sporazumi z gospodarstvom sposobni zbrati v petih letih (toliko let lahko največ trajata zbiranje sredstev z enim referendumom, s tem, da se referendum lahko podaljša) 21 milijonov dinarjev ali 70 % predračunske vrednosti. Možnost imamo, da na tako zbrana sredstva dobimo pri poslovni banki 20 milijonov dinarjev kredita za dobo 10 let in 11 % obrestno mero.

S kreditom bi bila začasno predračunska vrednost pokrita, vendar je treba povedati, da moramo vsaj po sedaj znanih načelih financiranja sami v celoti pokriti investicijo. Kredit nam torej v bistvu pomeni hitrejšo in cenejšo izgradnjo objektov (vpliv stroškovne inflacije na stroške kredita), sicer pa ga moramo sami odplačati. Stroški kredita (obresti) bodo znašali 6,980.000 dinarjev. To pomeni, da nam bo po končanem referendumu zmanjšalo okvirno 16 milijonov dinarjev. Za pokritje teh sredstev pa bo (to moramo že danes ugotoviti) potrebno podaljšati referendum še za okvirno tri leta. Seveda nastaja že danes vprašanje, kako pokrivati morebitne podaritve. Delno smo se temu vprašanju izognili s tem, da smo upoštevali za vse osnove leto 1974, kar pomeni, da bodo z naraščanjem osnov in te bodo prav govor rasle, naraščali tudi viri sredstev. Seveda pa se lahko dogodi, da bodo podražitve investicij večje od rasti rezultatov dela. Te podražitve bo potrebno analogno rezervati še z daljšim podaljševanjem referendumu ali z dodatnimi dogovori z gospodarstvom.

Predvsem pa se moramo dogovoriti za dinamiko investicijskih vlaganj po posameznih investicijah. Tabela predvidenih virov za petletno obdobje (osnovna leta 1974):

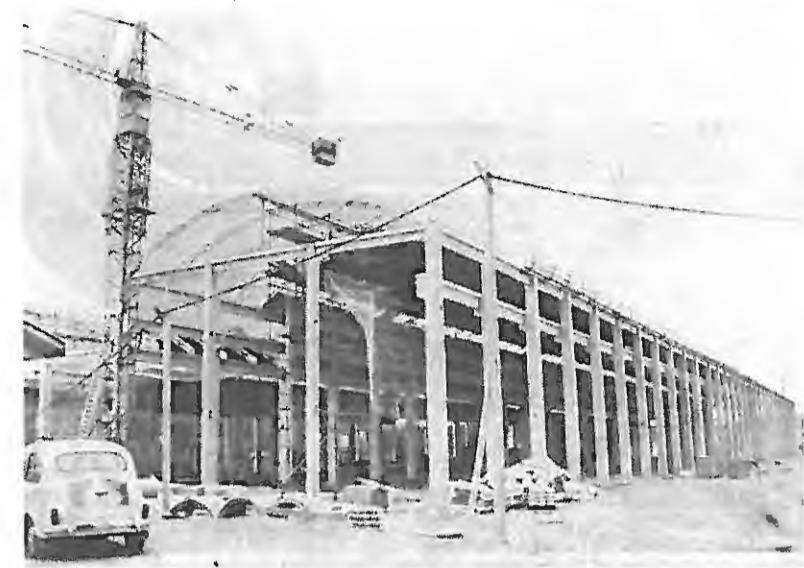
1. osebni dohodki zaposlenih v gospodarstvu (2 % od neto osebnih dohodkov)	8,130.000
2. osebni dohodki zaposlenih v negospodarstvu (2 % od neto OD)	3,200.000
3. katastrski dohodek iz kmetijstva (2 % od osnove)	340.000
4. dohodek od obrti (2 % od osnove)	400.000
5. dohodek gospodarstva (1 % na ustvarjen dohodek)	8,850.000
6. kredit poslovne banke	10,000.000
Skupaj	30,920.000

Glede na to, da na Brestu ureja odnose med temeljnimi organizacijami tudi plan, ki je hkrati mobilizator v stabilizacijskem smislu, moramo veliko pozornost posvetiti ravno izdelavi plana za prihodnje delo.

Zlasti je pomembno proučiti odnose v delitvi osebnih dohodkov in verjetno bi bilo potrebno merila za delitev dodelati. Vzroki za to trditev so:

- Osebni dohodki so odvisni od proizvodnje, ne pa od prodaje oziroma plačane realizacije,
- normativi niso razbiti glede na velikost serij,
- opaziti je težnjo, da se normativi presegajo že v startu in tako naprej.

Vse to nas pripelje do tega, da zelo hitro dosežemo raven osebnih dohodkov, določeno s samoupravnim sporazumom panoge, kar ima za posledico nestabilizacijo za prihodnje delo, saj

Nova tovarna ivernih plošč že dobiva svoje obrise

Poglavljati samoupravne odnose

(Nadaljevanje s 1. strani)

znanjeni in zlasti, da morajo biti informacije celovite, nam nalaga, da odgovorne strokovne službe uredijo tok informacij tako, da bodo delavci v vsem pravočasno in pravilno obveščeni.

Zlasti pa je potrebno informirati delavce o načinu ustvarjanja in delitve celotnega dohodka v skladu z družbeno dogovorjenimi stališči. To pa pomeni, da morajo delavci odločati o razporejanju dohodka na del za razširjeno reproducijo in na del za razširjeno reprodukcijo in na kritje osebne, skupne in splošne porabe. Delavci morajo dobiti pregled nad razporejanjem dohodka oziroma rezultati svojega dela.

VPRAŠANJE OSEBNIH DOHODKOV

Glede na to, da na Brestu ureja odnose med temeljnimi organizacijami tudi plan, ki je hkrati mobilizator v stabilizacijskem smislu, moramo veliko pozornost posvetiti ravno izdelavi plana za prihodnje delo.

Zlasti je pomembno proučiti odnose v delitvi osebnih dohodkov in verjetno bi bilo potrebno merila za delitev dodelati.

Vzroki za to trditev so:

- Osebni dohodki so odvisni od proizvodnje, ne pa od prodaje oziroma plačane realizacije,
- normativi niso razbiti glede na velikost serij,
- opaziti je težnjo, da se normativi presegajo že v startu in tako naprej.

Vse to nas pripelje do tega, da zelo hitro dosežemo raven osebnih dohodkov, določeno s samoupravnim sporazumom panoge, kar ima za posledico nestabilizacijo za prihodnje delo, saj

praktično ni mogoče več povečati osebnih dohodkov. To pa v praksi pomeni stagnacijo. Premašo to tudi posvečamo pozornosti na grajevanju racionalizatorstva in novatorstva, prav tako pa tudi izločjanju dela dohodka v rezervo.

Komunisti so v razpravah tudi poudarili, da je nevzdržno in nedopustno nenehno popravljanje analitičnih ocen delovnih mest, kar vodi k uravnivovalki in k nestimulativnemu nagrajevanju delavcev. Boriti se moramo tudi proti težnjam, ki zahtevajo visoke osebne dohodke, urejeno socialno politiko delavcev, plačane prevoze, urejeno rekreacijo, stanovanja in drugo — vse obenem.

Vse to pa ni v mejah naših trenutnih možnosti, zato moramo delati usklajeno, tako da bomo nekoč dosegli te, za sedaj še nedosegljive želje.

INTEGRACIJSKI PROCESI

Med ostalim so komunisti kritično ocenili tudi povezovanje Bresta z drugimi gospodarskimi organizacijami in ugotovili, da se BREST poleg povezave s Slovenijalom povezuje tudi z drugimi trgovskimi hišami. Vendso te povezave še v povoju in so usmerjene bolj v vprašanje plasmanja Brestovih izdelkov, kot pa skupne politike odnosov na temelju raziskovalnega dela. S tem v zvezi so komunisti poudarili, da je potrebno angažirati vse sile za hitrejše povezovanje.

INVESTICIJSKA POLITIKA

Glede na investicijske politike so bili komunisti mnenja, da morajo biti investicijski programi

dodelani v vseh temeljnih organizacijah, ne glede na to, na katero se nanašajo. Izdelan je tudi srednjoročni plan za obdobje 1976–1980, v katerem so naničani kazalci prihodnjega razvoja podjetja.

VPRAŠANJE PRODAJE

Ko so razpravljali o prodaji izdelkov na domačem in tujem tržišču, so ugotovili, da so ob razmeroma dobrih rezultatih na domačem trgu zaskrbljujoči rezultati izvoza. Izvoz je iz lanskih 27 odstotkov padel na 15 odstotkov. Opravičilo takemu stanju je recesija na zahodnem trgu in že skoraj pet let nespremenjene cene na vzhodnih tržiščih. Zaključki komunistov so, da morajo ustreznih služeb napeti vse sile, da povečajo izvoz tako na zahod kot tudi na vzhod. Seveda pa bomo morali dobro pružiti vprašanje cen naših izdelkov.

Na domačem trgu je s sprostitvijo cen prišlo do take situacije, da bomo lahko uskladili cene izdelkov, ki niso bili rentabilni (stol SARDAN) in jih začeli spet proizvajati, če bo to zahtevalo tržišče. Seveda pa bi bilo nesmotorno povečati cene izdelkov, saj bi nas to lahko privedlo v neprijeten položaj do konkurenčnosti, so izjavili komunisti v svojih razpravah.

— 0 —

Komunisti Bresta so si zadali nalogo, da stalno na vseh ravneh kritično ocenjujejo poslovanje podjetja in se tako vključujejo v boj za stabilizacijo gospodarstva in v boj proti inflaciji.

L. ULE

SREDNJEROČNI PLAN RAZVOJA

Glede na izdelano metodologijo srednjeročnega planiranja smo se tudi na Brestu lotili izdelave izhodišča srednjeročnega plana.

Dejamsko smo na tem področju razčlenili že samoupravno sprejetja načela razvojnega plana. Na Brestu smo že lani sprejeli osnovna izhodišča prihodnjega programskega razvoja proizvodnih zmogljivosti, tako da bomo v srednjeročnem programu stvari le nekoliko bolj konkretnizirali.

Do sedaj sprejeta izhodišča so osnova za dograjevanje posameznih pokazateljev srednjeročnega plana, ki mora najti svoje место v okviru občine, regije, republike in sestavljene organizacije Slovenijale.

Po dosedajnih analitičnih ugotovitvah bo znašala proizvodnja leta 1980 983,400.000 dinarjev.

Omeniti moramo, da je proizvodnja obračunana po cenah iz leta 1974 in temelji na investicijskih vlaganjih in povečevanju produktivnosti dela.

Osnovna investicijska vlaganja predstavljajo investicije v izgrad-

V novem skladišču gotovih izdelkov je že živo

B. Mišić

Salon pohištva v Beogradu

OD 18. DO 24. NOVEMBRA JE BIL V BEOGRADU 12. SALON POHISHTVA, OPREME IN NOTRANJE DEKORACIJE. NA SEJEMSKEM PROSTORU, KI MERI VEČ KOT 50.000 KVADRATNIH METROV JE RAZSTAVLJALO VEC KOT 400 RAZSTAVLJALCEV, VEČINA DOMAČIH, BILI PA SO TUDI POSAMEZNI IN KOLEKTIVNI RAZSTAVLJALCI IZ DVAJSETIH DRŽAV EVROPE, AZIJE IN AFRIKE.

BREST je letos prvič razstavljal na skupnem razstavnem prostoru SOZD Slovenijales. Gleda na potrebeni prostor smo razstavljali v hali 1. Pred začetkom sej smo smo se bali, kako bomo uredili prostor v največji in tudi najmanjši hali sejma, vendar so nas tokrat aranžerji prostora ugodno presenetili. Razstavni prostor Slovenijalesa je bil urejen enotno, v rdeči barvi. Z uporabo panojev, blaga in mrežnih konstrukcij so dosegli v sicer pustem prostoru občutek domačnosti in funkcionalnosti razstavljenega blaga.

BRESTOV razstavni prostor je po ureditvi izstopal. Za razliko od prejšnjih razstavitev smo tokrat prikazali nove, funkcionalne in estetsko lepe sestave Dragice, Kanina, kuhinj in sedežnih garnitur. Razstavljeni smo naš tekoči program, kot noviteti edino Kanin in sedežni sistem Mojca. Zanimanje kupcev za razstavljenim blago je bilo veliko, tako da so bili predstavniki prodaje nehnno »pod udarom« kupcev — podjetij in posamičnih kupcev. Program je bil v celoti zelo dobro sprejet, največ zanimanja in pohval pa je veljalo Mojci. Mojca je po mnenju večine kupcev doslej najboljši izdelek našega tapetništva, tako oblikovno kot tudi funkcionalno, moti le visoka cena.

Naši izdelki so bili razstavljeni tudi na drugih mestih skupnega prostora. Tako je Slovenijales prikazal svoj novi sistem komponibilnega pohištva X program. Za potrebe izvoznikov smo razstavili tri regale z jedilnicama in sedežni garniture. Pokazali smo tudi Kolombino. Program X je bil razstavljen na skoraj 300 kvadratnih metrih v treh barvah, vendar je škoda, saj izvede v rožnati barvi sploh niso prisli do izraza v preveč rdečem prostoru. Programu X, ki ga je naredila naša vzorčna delavnica, manjka izpljenih fines in je bila predstavljena na Salonu pohištva po mojem mnenju preurajena, posebno še, ker so bili v okviru Slovenijalesa razstavljeni poleg Dragice še trije različni komponibilni programi. Postavlja se vprašanje, kakšno novost bomo v okviru Slovenijalesa predstavili junija prihodnjega leta v Ljubljani.

Kaj so pokazali ostali proizvajalci? Malo novosti. Med kuhinjam je prednjačil Marles z zelo lepo kuhinjo; Meble je spet dokazal, da je v vrhu našega so-

dobnega oblikovanja. Splošna ugotovitev pa je, da razvoj nekoliko stagnira, manjša podjetja »lovek večja.«

BREST letos ni kandidiral za nagrade, Slovenijales pa je kandidiral s programom X. Podeljeni so bili naslednji zlati ključ ter diplome:

Zlati ključ za kosovno pohištvo je dobil MEBLO, Nova Gorica za montažni stol 518, diplom pa UZOR Vršac.

Zlati ključ za garniturno pohištvo je dobila Industrija pohištva 20. oktober Beograd, diplom pa Stol, Kamnik za jedilno garnituro.

V skupini kosovno pohištvo v sistemu je zlati ključ dobil ALP-LES — Slovenijales, Železni, diplom pa tovarna pohištva Iztok — Miren pri Gorici.

Zlati ključ v okviru ostalih elementov stanovanjske opreme je dobila Tovarna dekorativnih tkanin, Ljubljana, diplom pa ALP-LES, Železni za pohištvo za kopalnico.

Žirija je podelila nagrade tudi za najlepše urejeni ambient. Najvišje priznanje, zlato skrinjico, je dobila industrija pohištva NINA, Novi Sad, diplom pa je dobila industrija GORANPRODUKT, Čabar.

V razgovoru s posamezniki ali iz vlog posameznih organov temeljnih organizacij je moč razbrati, da pojmujejo nekateri sindikalno listo kot predpis. In še več. Menijo tudi, da je treba maksimalno upoštevati ugodnosti

ozioroma prejemke, navedene v tej listi.

Zelo na kratko bi rad v tem članku pojasnil svoje mnenje o tem dokumentu.

Sindikalna lista ni zakon, niti kak drugačen predpis. V svojem bistvu je to del političnega programa — prav gotovo pozitivnega prizadevanja sindikalne organizacije. Ker je sprejeta v skladu z določili statuta sindikalne organizacije, je obvezen politični akt za delo vseh njenih članov. Prav je seveda, da jo upoštevajo delavci temeljnih in drugih organizacij združenega dela pri sprejemanju svojih samoupravnih splošnih aktov, ki urejajo njihove materialne pravice, saj smo praktično vsi člani sindikalne organizacije. Seveda pa morajo konkretna merila temeljiti na realnih materialnih možnostih tistega, ki je plačnik posameznih prejemkov. In kdo je to? Spet nihče drugi kot temeljna ozioroma delovna organizacija s svojimi delavci.

Sindikalna lista nam postavlja okvire, v katerih naj se gibljemo ali pa najnajčji, drugič spet najvišji znesek, ki se naj izplačuje za določene prejemke (na primer najnajčji in najvišji osebni dohodek, ali regres za letovanje, kilometri, nadurno delo itd.). Tam, kjer je določen fiksni, to je samo en znesek, ga

bo temeljna organizacija preprosto prevzela v svoje splošne akte. Drugače pa je v primerih, ko je določen okvir ali samo najnajčji ali najvišji znesek. Tedaj je prepričeno delavcem, da sami glede na svoje materialne zmožnosti (zapisali smo že, kdo je plačnik) v temeljni ozioroma delovni organizaciji izberejo pravšnjo mero za posamezen prejemek. Dober gospodar že ve, katere stroške in zakaj mora zmanjševati, pa tudi katere sme ali celo mora povečati, da zagotovi normalen potek poslovanja.

Ce ob upoštevanju zapisanega pregledamo določila BRETOVIH samoupravnih splošnih aktov, ki urejajo osebne dohodke in osebne prejemke, lahko z govorstvo rečemo, da so v skladu s sindikalno listo. Zato ni dovolj, če želimo nek prejemek povečati (ali zmanjšati), ker sindikalna lista dovoljuje (ne pa zahteva) večjega (ali manjšega), da zapišemo v predlogu, naj se uskladi s sindikalno listo. Ne. Zapisati je treba, kdo in zakaj predлага, da se nek prejemek poveča (ali zmanjša). Pred odločitvijo pri storitvih organov ozioroma zboru delavcev pa bodo morale ustrezne službe pripraviti še strokovno, predvsem finančno osvetlitve uresničitve takega predloga.

Z. Zabukovec

Brestov lepo urejeni razstavni prostor je privabil mnogo obiskovalcev

Razumevanje sindikalne liste

Podpiramo raziskovalno delo

BREST SOFINANCIRA RAZISKOVALNO DELO NA PODROČJU LESNIH TVORIV

18. oktobra 1974 je bila na Biotehnični fakulteti v Ljubljani sklicana seja predstavnikov industrije lesnih tvoriv, da se pogovorimo o raziskovalnem delu na omenjenem področju. V lesnih tvorivih sodijo iverne plošče, slojaste les, vezan les in vlaknene plošče.

Posebna strokovna komisija je vnaprej pripravila program raziskovalnih nalog, ki naj bi bile zanimive za proizvajalce in uporabnike lesnih tvoriv. Pobuda o potrebah po raziskovalnem delu izhaja iz dejstva, da je slovenska lesna industrija tehnološko na dokaj visoki stopnji. Vzpostavno s tem pa ni bilo posvečene dovolj pozornosti raziskovalnemu delu. Bolj bo treba skrbeti za izobraževanje strokovnega kadra, ki naj bi nadgradnjo strokovnosti pridobil prav na institutih, ki se ukvarjajo z raziskovalno

dejavnostjo. Potrebna bo tudi trdnejša povezava med industrijo — šolami in raziskovalnimi ustanovami. Kljub temu, da oblika organiziranosti raziskovalnega dela še ni povsem dogovorjena, so vsi prisotni predstavniki proizvajalcev lesnih tvoriv imeli za potrebo lotiti se konkretnejša dela na projektih.

Prvi projekt »Vrednotenje nekaterih važnejših postopkov in materialov za oplemenitev ploskovnih lesnih tvoriv«, naj bi dal celoviti pregled možnosti za oplemenitev različnih plošč glede na različno stopnjo kvalitete. To je še posebno pomembno, ker se odstotek oplemenitenih plošč v strukturi tvoriv stalno veča. Rezultati, ki bodo pridobljeni z obdelavo tega projekta, bodo vsekakor zanimivi za proizvajalce, pa tudi uporabnike plošč.

Druga naloga »Vpliv delne hidrolize nekaterih listavcev na njihovo uporabnost za predelavo v iverice in vlaknene plošče« je nekoliko obširnejša. Pri tej nalogi gre predvsem za to, da bi ugotovili najbolj ekonomično uporabo listavcev — bukovine, kostajnevne, brezovine, hrastovine v proizvodnji tanina. Znano je, da v proizvodnji tanina ostaja okrog 70% lesne substance, ki se danes zelo neekonomično troši.

Obe nalogi bosta financirani iz sredstev Sklada Bonisa Kidriča v znesku 50% vrednosti. Ostalo pa bodo prispevala zainteresirana podjetja desne industrije, med katerimi je tudi Brest.

D. Mazij

Brest na beograjskem Salonu pohištva

FRANCOSKI POHIŠTVENI STROKOVNJAKI NA BRESTU

V okviru programa tehničnega sodelovanja med Jugoslavijo in Francijo je Zavod SR Slovenije za mednarodno tehnično sodelovanje skupaj s poslovnim združenjem LES organiziral obisk francoskih pohištvenih strokovnjakov v Jugoslaviji. V Sloveniji je skupina strokovnjakov prebila tri dni in obiskala dve lesnoindustrijski podjetji — Brest in Meblo.

Na Brestu si je skupina ogledala tovarno ivernih plošč in tovarno pohištva Cerknica, zatem pa še Salon pohištva. Po ogledu so bili krajši razgovori, v katerem so jih zanimali splošni podatki o podjetju in njegovi organiziranosti, predvsem pa so se zanimali za kuhinjo GAMA in jelov program ter za možnosti kooperacije.

B. Levec

Do zdaj oktober najuspešnejši

V Tovarni pohištva Cerknica beležimo letos iz meseca v mesec večji obseg proizvodnje, tako da smo v oktobru prvič prekoračili mejo 20 milijonov dinarjev, kar je v primeri z istim mesecem lani več kot 110% več. Seveda je to le vrednostna primerjava, ki v sebi skriva marsikaj, kar zadeva objektivnost pri primerjanju teh podatkov. Prav zato, je potrebno, da te podatke objektiviziramo, ker se ob tem pojavljajo različne razprave. Nekateri bi radi dosežke napihnili, drugi pa bi njihov pomen radi razvrednotili. Zato je potrebno, da dobi vsak uspek ali neuspeh objektivno mero in težo.

Znamo je, da je obseg proizvodnje v letu 1973 od drugega kvartala naprej stagniral oziroma celo nazadoval. Težave s plasmanom blaga smo reševali tudi tako, da smo obseg proizvodnje nižali. Koristili smo kolektivne dopuste, manjšali serije in tudi sicer nismo opravljal običajnih pritiskov in naporov, da bi obseg proizvodnje obdržali ali ga celo povečali.

Ce danes ocenjujemo to ravnanje lahko pride do spoznanja, da najbrž nismo ravnali najbolj preudarno. Vendar v takratnih razmerah in tistih predpostavkah najbrže nihče ne bi ravnal bistveno drugače. Dejstvo je, da pri nas zakoni trga še ne delujejo, zato so predvidevanja o nekih gibanjih v prihodnjem zelo tvegana in na precej majavih tleh. Prav zato raje uporabljamo zanesljivejše, bolj objektivnejše ukrepe. Med njimi je bil tudi ta, da smo se odločili za zmanjšanje obsega proizvodnje, ne pa za znižanje prodajnih cen in skozi to povečan plasman in normalen obseg proizvodnje. Ocene prodajne službe so bile, da z znižanjem cen ne bomo dosegli večjega obsega pri prodaji. Opirala se je namreč na izkušnje iz leta 1970. Takrat kljub temu, da smo cene občutno znižali plasmana nismo povečali. Zato je prodajna služba predlagala, da cen ne znižujemo. Osebno sem prepričan, da je bila ta poteza pravilna.

Ob tem pa se odpira drugo vprašanje, ki nima z racionalnim gospodarjenjem nič skupnega. Tempo dela, ki bi se moral ob takih priložnostih še povečati, da bi ceneje proizvajali, je nazadoval. Tako smo v letu 1973 beležili padec produktivnosti dela za 5,8%. Vse do maja je produktivnost naraščala, po maju pa je začela nazadovati.

Se bolj tragično kot to je, da se je nazadovanje nadaljevalo tudi v prvih štirih mesecih letos. Sele resen pogovor s kolektivom v maju in nova metoda za merjenje dela sta napravila resen premik na bolje.

Maj je bil torej prelomnica v nazadovanju, kateremu smo bovorovali v maju leta 1973, ko smo se odločili za zmanjšanje obsega proizvodnje. Ker je ta ukrep vplival na nižjo storilnost, je bil s te predpostavke negativen. Padec je namreč hiter, vzpon pa je dolgotrajnejši.

S tem pa še vedno nisem odgovoril tistim, ki bi radi dosegli rezultat napihnili in tudi tistim ne, ki bi ga radi zmanjšali. Za objektiviziranje tega se moram poslužiti nekaterih podatkov. Najprej bom prikazal obseg proizvodnje po kvartalnih obdobjih od leta 1972 naprej:

	1972	1973	1974
I. kvartal	26.339	40.063	38.703
II. kvartal	32.276	29.783	44.631
III. kvartal	34.019	29.816	50.400
IV. kvartal	36.081	33.713	56.000 ocena za 1974.

Iz teh podatkov je lepo videti, da je bil obseg proizvodnje iz kvartala po kvartalu večji, vključno prvi kvartal leta 1973. V drugem kvartalu leta 1973 beležimo močno nazadovanje, v tretjem obseg stagnira, nakar beležimo zopet vzpon. Vendar smo šele v II. kvartalu letos presegli vrednost, ki smo jo dosegli že v prvem kvartalu leta 1973. Kriza je torej trajala leto dni.

Ce krizo iz leta 1973 primerjam s tisto iz leta 1970, lahko ugotovim, da je bila slednja za polna dva kvartaleta daljša. Trajala je torej 18 mesecev. S tem hočem povedati, naj bi bila naslednja, ki je pred nami, še krajša kot tista iz leta 1973.

Pri vsem tem gibanju imajo svoj vpliv tudi cene. Gre torej za nominalne vrednosti. Ti podatki nam še nič ne povedo, kolikšno zaslugo pri tem ima kolektiv v ožjem in širšem smislu. Da bi to ugotovili, moramo uporabiti še nekatere podatke, ki so bolj objektivni, kot je vrednost proizvodnje, ker se v tej skriva naša inflacija, katere se sami ne moremo izogniti, ker je to širše družbeno vprašanje.

Na osnovi prefoka materiala bomo objektivizirali stopnjo rasti proizvodnje in produktivnosti dela. V teh dveh primerih smo segli nekoliko dlje nazaj zaradi boljšega prikaza.

Stopnja rasti proizvodnje, ugotovljena na osnovi predelanih — porabljenih surovin:

Leto	Porabljeni surov. v m ³	Indeks (bazni)	Indeks (verižni)
1969	14.530	100	100
1970	14.215	97,8	97,8
1971	16.570	114	116,5
1972	21.302	146,6	128,5
1973	18.863	129,8	88,5
1974	20.700 ocena	142,4	109,7

Ce hočemo dobiti realnejšo predstavo o dejanskem fizičnem obsegu proizvodnje, potem je to prav gotovo realneje na osnovi vhodnih materialov kot pa v vrednosti proizvodnje. Kubičnih metrov namreč ne spremlja inflacija, ta merska enota ostaja vedno enaka. Lahko bi ugotavljali le različen delež posameznih vrst surovin, na primer žagan les, iveraste plošče, lesnit, furnir itd. Tudi to smo pregledali. Razlike v strukturi uporabljenih materialov med leti so zelo majhne.

Ker stolpci sami povedo vse, jih ni potrebno razlagati. Mogoče je potrebno omeniti le, da nihanja v porabljenih surovinah svopadajo z nihanji vrednostnega obsega proizvodnje. Fizični obseg proizvodnje bo letos večji za 42%, v primeri z baznim letom 1969, še vedno pa bo 4,2% manjši, kot je bil v letu 1972. Vrednostno je seveda to popolnoma drugače.

Z zmanjšanjem fizičnega obsega proizvodnje smo zmanjšene-

Ti podatki nam dovolj zgovorno pričajo, da je produktivnost dela permanentno višja. Izjema je le lansko leto, ko je ta nazadovala za 5,8%.

Povedati je treba, da smo zelo nizko produktivnost dela beležili tudi v prvih štirih mesecih letos. Trošili smo 75,89 delovnih ur na 1 m³, od vključno maja do oktobra pa je to padlo na 52,56 delovnih ur. Torej je izkoristek delovnega časa neprimerno boljši.

Prav gotovo se moramo za ta primer zahvaliti novi metodai merjenja dela. Delež te metode je udeležen z okrog 25 do 30%. Večje serije, redna preskrba, boljša organizacija dela, tipizacija, standardizacija pa nosijo delež med 15 do 20%.

Na koncu moram povedati, da smo dosegli izredno razgibanost kolektiva, tempo je iz meseca v mesec boljši in prepričan sem, da se bodo taka gibanja nadaljevala tudi v prihodnjem letu, ce ne bo kakšnih resnih zunanjih vzrokov. Glavni delež teh uspehov je pripisati poglohljeni sa-

Iz TOZD Tovarna pohištva Cerknica

Kako upravljati

Kako upravljati? Med drugim je tudi o tem tekla razprava na osnovni organizaciji Zveze komunistov TOZD Tovarne pohištva Cerknica. Osnovna organizacija je bila sklicana zaradi dogovora, kako uresničiti sklep IV. seje predsedstva CK ZKJ in X. seje predsedstva CK ZK Slovenije. Iz obsežne razprave, ki je bila zelo konstruktivna in plodna, je posebna komisija izluščila naslednje zaključke:

Komunisti si moramo prizadavati, da bodo delavci čimprej dosegli vse pravice, ki so nedotujljive pri oblikovanju socialističnih samoupravnih odnosov v naši temeljni organizaciji.

Delavska kontrola mora bolj zaživeti

kati sistematično in kontinuirano;

— na osnovi programov dela je treba izluščiti tista vprašanja, ki jih je treba razčistiti in poglobiti na posebnem krajšem seminarju za člane odborov delavske kontrole.

Te naloge je treba izpeljati čimprej, da bi delovanje samoupravne delavske kontrole lahko resnično zaživilo. Morda bo ob izidu te številke že storjeno kaj od naštetege, vendar bo nalog uspehov in težav obilo tudi v prihodnjem. Nedvonomo bodo morale družbeno-politične organizacije kot zavestne sile, organi upravljanja in delovne skupnosti v celoti bolj zavzet kot doslej težiti k temu, da bo delovanje samoupravne delavske kontrole postal neločljivi del samoupravnih odnosov, da bo njeno delo dobilo svoj smisel in svojo globlo vsebino.

B. Levec

Objave in mi

Na objavljeni objavo prostih delovnih mest za novo skladisče gotovih izdelkov v Podskrajniku se je iz Tovarne ivernih plošč prijavilo več delavcev. Menda kar tretjina vseh zaposlenih. V teh dneh je skladisče začelo z delom, vendar med delavci ni nobenega z Iverke, kar pomeni, da ni bila nobena prošnja ugodno rešena. Pravzaprav ni nihče dobil nikakrnega odgovora, ne negativnega ne pozitivnega.

Na kasnejšo interno objavo prostega delovnega mesta skladisčnika na skladisču surovim v Tovarni plošč se ni javil nihče od tu zaposlenih delavcev. Kaže, da zaradi pogojev, ki — tako se zdi — niso bili nikomur na kožo pisani; nihče jih namreč ni v celioti izpolnjeval.

Na to INTERNO objavo pa se je vendarle javil en kandidat. Od zunaj. In bil sprejet!

F. MULEC

Zavzemati se je treba za obektivni sistem notranje delitve, ki mora s svojimi osnovnimi in merili spodbujati delavce k večji produktivnosti in k večji paziljivosti pri delu, racionalizaciji celotnega dela in ustvarjalnemu prizadevanju.

Sistem mora zagotoviti, da bodo osebni dohodki vsakega delavca odvisni od količine in kakovosti njegovega delovnega prispevka na podlagi njegovega živega in minulega dela.

Komunisti si moramo prizadavati, da bo naša tehnologija usmerjena v razvoj in sicer s spodbujanjem izumiteljstva in tehničnih izboljšav, z boljšo organiziranočnostjo in delovanjem na razvojnem področju.

Komunisti naše temeljne organizacije si moramo prizadavati in okrepliti prizadevanja za večjo proizvodnjo, produktivnost dela, za bolj učinkovito izrabljajočnost zmogljivosti dela, znanja, novatorstva in tehničnih izboljšav, za znižanje stroškov poslovanja, za večjo delovno disciplino.

Na področju izobraževanja se moramo komunisti naše temeljne organizacije zavzemati poleg rednega še za izobraževanje za delovno mesto, to je za funkcionalno izobraževanje. O tem naj razpravljati tudi svet za kadrovske zadeve. Žadoljijo naj se strokovne službe, da bodo izdelale dolgoročne in kratkoročne programe izobraževanja. Izdelati je treba program izobraževanja za sezono 1974/75, organizirati seminarje za organe upravljanja in člane delegacij.

Komunisti se moramo zavzemati, da bodo posamezni vodje služb izdelali programe dela in ob tem dali možnost za racionalizacijo posameznih del in poslovanja na sploh — tako za službo kot za temeljno organizacijo.

Komunisti moramo nuditi vso podporo pri kandidacijskih konferencah in ob samih decembrskih (Konec na 5. strani)

NAŠI LJUDJE

V Tovarni pohištva Stari trg je tako rekoč med veteranji, saj je minilo že dvaindvajset let, kar je prišel za mizarskega vajenca, tedaj skoraj edine možnosti za fanta, ki je želel priti do poklica.

Ne glede na to, nas Janez KANDARE si je izbral pravo delo. Da je to res, potrjujejo izdelki, ki jih ustvarjajo njegove roke. Že precej časa je namreč zaposlen na delovnem mestu vzorčnega mizarja. Malo bi se jih lahko uspešno merilo z njim. Kakovost njegovih izdelkov je taka, kakršno si potrošnik lahko le želi, saj je izdelava tako brezhibna, da bi še tak natančnež kaj težko našel napako ali površnost v izdelavi.

Zato delo ni potrebno le znanje in delovne izkušnje — potrebno je še nekaj več — predvsem pa želja, izdelati nekaj lepega in solidnega ter velika merita odgovornosti.

Takega ima pred očmi večina članov delovne skupnosti, posebno pa tisti delavci, ki z njim največ sodelujejo.

Kaj pa pravi sam o sebi, o čem se izrazi poahljivo, kaj mu ni všeč?

primoran iskati proste stroje v proizvodnji ter delavce 'prosjeti', da mi stroje za nekaj časa odstopijo. To ni prijetno niti zame niti za delavce strojnega odelka, saj so vsi vezani na delovni učinek, od česar so odvisni tudi osebni dohodki. No, ker sem z vsemi v dobrih odnosih, se tudi to že nekako uredi.

Ni mu do praznega besedičenja, rad ima konstruktiven, vsebinsko poln razgovor. Prijava mu teme, ki se nanašajo na šah in šport. To področje mu ni tuje, nasprotno, pred leti je bil med najaktivnejšimi športniki. Ob telovadnih prireditvah so mu gledalci neštetokrat zaploskali v znak priznanja za lepo opravljenovo vojo na drogu. Telovadbo je sicer opustil, bolj ga vleče šah, če mu dopušča čas, pa se pojavi tudi na kegijaški stezi.

»Ja, do telovadbe sem imel vedno veliko veselje. Tudi še sedaj bi šel v telovadnico, pod pogojem seveda, da bi bilo tam več mojih vrstnikov. Sicer pa mlajše generacije tudi več ne sodelujejo toliko v telovadbi kot nekdaj. Dames se vsi ubadajo bolj z nogometom, košarko in podobnim, nekateri aktivno, drugi pa predvsem pri televiziji. Vsi se izgovarjajo, da je za šport premalo denarja, kar naj bi bil vzrok njegovega opuščanja, med ostalim tudi telovadbe, kar pa popolnoma ne drži. V zadnjem času se v te namene ustvarjajo celo posebni skladki. V času, ko sem sam aktivno deloval v telovadbi, nihče niti pomisli ni, da je za to potrebno ne vem koliko denarja. Kljub temu so bili uspehi zelo lepi in aktivnost izredna. Mislim, da manjši predvsem dobri vladitelj-pedagogov in organizatorjev.

Sicer pa je tako, da vsaka doba prinaša drugačen način življence.

Kar nekako očitajoče je že na nekoga nasloviti te misli. Vsekakor pa je v njem še sedaj čutiti vrlino, s katerimi se običajno ponašajo pravi špotrniki — ne tisti za denar — te so predvsem vztrajnost, marljivost in skromnost. Te lastnosti pa se odražajo tudi pri njegovem vsakdanjem delu in obnašanju.

F. MLAKAR

»Res je, rad imam solidno opravljeno delo. Zelo me moti površnost pri delu, pa naj bo to kjerkoli. Vendar bi se morali vsi zavedati, da se kvaliteta izdelka oblikuje že v tehnični pravni delu in pozneje pri vsaki delovni operaciji v proizvodnji. Vsak bi si moral prizadevati za tem, da bi svoje delo opravil čim bolje. Mislim, da pri nas počasto grešimo, ko kvaliteto izdelka ugotavlja le končna kontrola. Tedaj je že prepozno, tako ugotovljenih nepravilnosti običajno ni mogoče odpraviti. Potem pa uveljavljamo odgovornost in iščemo krivca. Vsačka takšna akcija pa navadno zvoden, še preden da ustrezne rezultate.

Delovni pogoji, pod katerimi delam v vzorčni delavnici, niso najboljši. Imeti bi moral praktično vse tiste stroje oziroma stroje za tako obdelavo kot jih ima proizvodnja. Razumljivo, da je to nemogoče. Zaradi tega sem

Pravnik odgovarja

Vprašanje:

Delali smo za Kozjansko. Večina je prišla na delo v skladu s sprejetim sklepom, nekaj redkih posameznikov pa se je temu delu, ki je bilo sicer na prosti soboto — izognilo. Ali je tako delo po zakonu obvezno ali ne?

Odgovor:

V posebnem zakonu zamenjamo rešitev za take primere. Republiški zakon o medsebojnih razmerjih... sicer govori o delu prek polnega delovnega časa, vendar dela »za Kozjansko« moremo štetiti v ta okvir. Podobno vprašanje je bilo sproženo že na posvetovanju pravnikov iz gospodarstva. V skladu s tem im po logiki naše družbene ureditve moramo zadevo pojmovati takole:

Gre za izreden primer, za katastrofalno nesrečo, ki je doletela pokrajino v sestavi naše re-

sprejete sklepe ter jih tudi izvajale — o enem ali dveh dneh prostovoljnega dela. V zasnovi gre torej za prostovoljno delo. Vendar v trenutku, ko se v temeljni ali v delovni organizaciji na zakonit način sprejme sklep o takem delu — torej sklep večine — postane le-ta obvezen za vsakega člena delovne skupnosti. Tako je načelo demokratičnega odločanja, načelo večine. Kot rečeno, ima zadeva podporo v javnem in političnem stališču in seveda posredno v določilih zvezne in republike ustanove. Pravno praznino zakona o medsebojnih razmerjih dopolni v tem primeru načelno določilo ustanove, ki zahaja od državljanov SFRJ, da smo dolžni prispevati drug drugemu na pomoč in poziva na solidarnost med delavci oziroma med občani.

Ravnanje, nasprotno sklepu večine, ki ima torej vso politično in ustavno podlogo, ne bi pomembilo le nediscipline (omenjeni izostanek pomeni disciplinsko kršitev delovne dolžnosti), temveč tudi podpora anarhičnemu pojmovanju samoupravljanja — ko lahko vsakdo dela, kar se mu zlubi, ne glede na stališče večine. Drugače bi seveda bilo, če bi bil sklep večine protiustaven.

Menim, da o moralni plati ravnanja tistih posameznikov, ki jih zadeva to pisanje, ni treba posebej razpravljati. Vprašajmo se le, ali bodo tako samostojni in nezainteresirani, če bo njih doletela taka ali podobna nezgoda.

Z. Zabukovec

publike. V Sloveniji je bila sprožena politična akcija za učinkovito pomoč prizadetim. Zato so se delovne skupnosti odzvale in

Delovni prizor iz TOZD Tovarna pohištva Stari trg

LETNI DOPUSTI

V zadnjem času se je v Tovarni pohištva Cerknica pričela zelo široka razprava o tem, ali so redni letni dopusti odmerjeni v skladu z zakonom ali ne. Nekaj posameznikov je mnenja, da se letni dopust odmerja nezakonito in ker naj bi bilo dopusta več, če bi ga odmerjali zakonito, je seveda tako mnenje takoj našlo plodno tla pri vseh zaposlenih. Ne bi se rad spuščal v razsodnika, ali imajo prav eni ali drugi, ker se za to ne čutim pristojnega; tako tolmačenje da lahko le pristojno sodišče.

Ne glede na to pa je treba povedati nekaj resnic, ki se tega vprašanja tičejo. V 27. členu zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu (v zveznem zakonu) piše (citiram):

»Delavec ima v posameznem koledarskem letu pravico do letnega dopusta, trajajočega najmanj osemnajst, največ pa tri deset delovnih dni.

Izjemoma sme trajati letni dopust v primerih, ki so v temelj-

ni organizaciji združenega dela določeni v skladu z zakonom, tudi več kot trideset delovnih dni.

Delavec ima pravico izrabiti letni dopust potem, ko mu preteče v temeljni organizaciji določen čas nepretrganega dela, ki ne sme biti daljši kot šest mesecov.

Delavec, ki nastopi letni dopust konec koledarskega leta, ga brez presledka nadaljuje tudi v naslednjem koledarskem letu, v primerih, ki jih določa zakon, pa lahko izrabi letni dopust v naslednjem letu.«

Ker je zvezni zakon temeljni zakon, je na tej osnovi izšel republiški zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci. Ta zakon pa v 32. členu pravi naslednje (citiram):

»Letni dopust delavca traja najmanj 18, največ pa 30 delovnih dni za posamezno koledarsko leto.

Delavcu, ki dela v posebnih delovnih pogojih, se lahko izjemoma določi, da traja letni dopust več kot trideset, vendar ne več kot šestdeset delovnih dni v posameznem koledarskem letu.

Za delo v posebnih delovnih pogojih se šteje delo pri virih ionizirajočih sevanj, delo letalskega osebja, delo posadke trgovinskih ladij, delo pod zemljo, delo v dispanzerjih za pljučne bolezni in tuberkulozo ali v bolnišnicah za duševne bolezni in v patološko-anatomskih prosekturnah, delo v tujih deželah s hudimi podnebnimi razmerami za življenje in delo, pa tudi v primerih, ko dela delavec zaradi posebnih delovnih pogojev manj kot 42 ur na teden.

Delavci v temeljni organizaciji določijo delovna mesta, na katerih se opravlja delo v posebnih delovnih pogojih, ter dolžino in način izrabe letnega dopusta. Delavcu, ki ima najmanj 30 let pokojninske dobe in 55 let starosti, oziroma delavki, ki ima najmanj 25 let pokojninske dobe in 50 let starosti se lahko prizna letni dopust v trajanju več kot trideset let, ne pa več kot šestdeset delovnih dni.«

Ce oba citata primerjam, vidimo, da je zakon SR Slovenije precej bolj podrobni, bolj jasen.

Natančno določa, v katerih primerih je dopust lahko daljši kot 30 dni. Vendar pa tudi ta zakon prepušča delovnim organizacijam, da nekatere stvari urejajo same. Tako kot zvezni zakon prepušča natančnejša določila republikam, tako republiški zakon določene fine, ki so za posamezno delovno organizacijo specifične, prepušča, da jih delavci z notranjimi predpisi urejajo sami.

Dolžina letnega dopusta je točno razmejena z zakonom, vendar pa zakon določa samo najmanj in največ delovnih dni letnega dopusta.

Zakon pa ne precizira, kako pride do teh 18 dni in ne kako do teh 30 oziroma 36 delovnih dni. Ta določila prepušča zakon delavcem samim, da jih sami določijo. Zakon pa v svojem 34. členu zahteva, kaj morajo delavci upoštevati pri odmeri letnega dopusta. Tako 34. člen zakona pravi (citiram): »Dolžina letnega dopusta delavca se določi po osnovah in merilih, določenih v samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih in je odvisna predvsem od delovnih pogojev (teža dela, zahtevnost dela, vpliv dela in delovne okolice na delavca, telesna in duševna napetost pri delu in podobno), od njegove delovne dobe in od drugih obdobjij, ki so po zakonu izenačena z delovno dobo.

Pri neposredni odmeri letnega dopusta delavca se upoštevajo tudi uspehi, ki jih delavec dosega pri svojem delu in posebne socialne razmere, v katerih živi (mati samohranilka, invalid, bolehen delavec in podobno).«

Iz teh določil vidimo, kaj morajo delavci v samoupravnem aktu upoštevati pri odmeri letnega dopusta. Če s temi zakonskimi določili primerjam naš pravilnik o urejanju medsebojnih delovnih razmerj, potem lahko upošteva vsa določila, razen socialnih okoliščin ne. Sicer pa poglejmo, kaj določa pravilnik v svojem 79. členu. Na znanje in sposobnost odreja od 1 do 4 dni dopusta, na napore (fizični, psihični itd.) 1 do 4 dni dopusta, pogoji dela (nevarenost nesreč, delo na prostem, ropot in vibracije, plini, pare, prah umazanost in delo v izmenah) 1 do 4 dni dopusta in po delovni dobi od 12 do 29 dni dopusta.

V 80. členu pa pravilnik določa, da ne glede na izračun iz 79. člena pravilnika dopust traja najmanj 18 dni in največ 30 dni. (Konec na 7. strani)

Kako upravljati

(Nadaljevanje s 4. strani) skih volitvah v samoupravne interesne skupnosti. Prav tako moramo komunisti podpreti prizadevanja za izvedbo referenduma za organizacijo in izboljšanje otreškega varstva in šolstva.

Sekretariat osnovne organizacije naj na svojem sestanku analizira delo izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata ter da politično oceno o njegovi aktivnosti.

Sekretariat osnovne organizacije Zveze komunistov naj na podlagi teh začetkov izpopolni akcijski program in sicer tako, da bo zagotovljena uresničitev zgornjih zaključkov.

J. Klančar

publike. V Sloveniji je bila sprožena politična akcija za učinkovito pomoč prizadetim. Zato so se delovne skupnosti odzvale in

primorani iskati proste stroje v proizvodnji ter delavce 'prosjeti', da mi stroje za nekaj časa odstopijo. To ni prijetno niti zame niti za delavce strojnega odelka, saj so vsi vezani na delovni učinek, od česar so odvisni tudi osebni dohodki. No, ker sem z vsemi v dobrih odnosih, se tudi to že nekako uredi.

Ni mu do praznega besedičenja, rad ima konstruktiven, vsebinsko poln razgovor. Prijava mu teme, ki se nanašajo na šah in šport. To področje mu ni tuje, nasprotno, pred leti je bil med najaktivnejšimi športniki. Ob telovadnih prireditvah so mu gledalci neštetokrat zaploskali v znak priznanja za lepo opravljenovo vojo na drogu. Telovadbo je sicer opustil, bolj ga vleče šah, če mu dopušča čas, pa se pojavi tudi na kegijaški stezi.

»Ja, do telovadbe sem imel vedno veliko veselje. Tudi še sedaj bi šel v telovadnico, pod pogojem seveda, da bi bilo tam več mojih vrstnikov. Sicer pa mlajše generacije tudi več ne sodelujejo toliko v telovadbi kot nekdaj. Dames se vsi ubadajo bolj z nogometom, košarko in podobnim, nekateri aktivno, drugi pa predvsem pri televiziji. Vsi se izgovarjajo, da je za šport premalo denarja, kar naj bi bil vzrok njegovega opuščanja, med ostalim tudi telovadbe, kar pa popolnoma ne drži. V zadnjem času se v te namene ustvarjajo celo posebni skladki. V času, ko sem sam aktivno deloval v telovadbi, nihče niti pomisli ni, da je za to potrebno ne vem koliko denarja. Kljub temu so bili uspehi zelo lepi in aktivnost izredna. Mislim, da manjši predvsem dobri vladitelj-pedagogov in organizatorjev.

Sicer pa je tako, da vsaka doba prinaša drugačen način življence.

Kar nekako očitajoče je že na nekoga nasloviti te misli. Vsekakor pa je v njem še sedaj čutiti vrlino, s katerimi se običajno ponašajo pravi špotrniki — ne tisti za denar — te so predvsem vztrajnost, marljivost in skromnost. Te lastnosti pa se odražajo tudi pri njegovem vsakdanjem delu in obnašanju.

F. MLAKAR

Organiziranje varstva pri delu

ZNAČILNOSTI NOVEGA ZAKONA O VARSTVU PRI DELU

Sestnajstega oktobra je skupčina SR Slovenije sprejela nov zakon o varstvu pri delu. Istočasno sta prenehala veljati oba prejšnja, republiški in temeljni. Novi zakon je pomemben prispevek k vsebinsko boljši ureditvi varstva pri delu, poleg tega pa usklajuje urejanje tega pomembnega področja tudi z ustreznimi zahtevami nove ustave. Gre za uveljavljanje ustanovnih načel, po katerih ima delavec pravico odločati tudi o pogojih svojega dela ter pravico do delovnih pogojev, ki mu zagotavljajo telesno in moralno celovitost in varnost.

Največja značilnost novega zakona je v tem, da ureja le splošna sistemsko vprašanja, konkretno urejanje tega področja pa je prepričeno samoupravnemu urejanju v organizacijah združenega dela. Za zagotavljanje pravic do varstva pri delu ter za varno delovno okolje in delovne razmere morajo skrbeti delavci v organizacijah združenega dela.

To svojo dolžnost morajo izpolnjevati predvsem:

- z določanjem varstvenih ukrepov in normativov,
- z urejanjem varstva pri delu in organiziranjem službe varstva pri delu,
- s samoupravnimi sporazumi in drugimi splošnimi akti,
- s takšnim organiziranjem in izvajanjem delovnega procesa, v katerem so zajeti varstveni ukrepi in normativi kot sestavni del tega procesa ter
- z izvajanjem predpisov o varstvu pri delu.

Vsaka izmed teh okvirnih nalog delavcev v delovnih organizacijah je v zakonu natančneje obdelana. Ob njihovem prilaganju na naše razmere kaj lahko izlučimo tudi naloge, ki nas čakajo. Te so:

1. Najkasneje do 25. maja 1975 bomo morali sprejeti sporazum o varstvu pri delu, v katerem bo treba določiti zlasti:

— varstvene ukrepe in normative pri posameznih delih,

— vrste in stopnje nevarnosti pri opravljanju del na posameznih delovnih mestih ter naloge in odgovornosti, ki jih imajo delavci na delovnih mestih v zvezi z zagotavljanjem varnega delovnega okolja in varnih delovnih razmer,

— način vzgoje in izobraževanja v zvezi z varstvom pri delu,

— delovna mesta, kjer je nevarnost za poškodbe in zdravstvene okvare večja, ter posebne pogoje, ki jih morajo izpoljjevati delavci pri takšnih delih (zdravstveno stanje, psihofizične sposobnosti, strokovna usposobljenost ipd.),

— delovne priprave in naprave ter delovne prostore, ki jih je treba občasno pregledovati in preizkušati ter način opravljanja teh pregledov in preizkusov,

— organizacijske službe za varstvo pri delu in opis odgovornosti delavcev te službe pri opravljanju strokovnih nalog s področja varstva pri delu in zagotavljanja izpoljjevanja varstvenih ukrepov in normativov,

— način izpoljjevanja obveznosti do inšpekcijske delo,

— pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev v zvezi z varstvom pri delu in urejanje drugih vprašanj s tega področja.

Vseh naštetih nalog pa ni potrebno urejati samo s sporazumom. To bi niti ne bilo smotreno, saj se mora del nalog prilagati spremembam v tehničnih procesih, postopek sprejemanja ali spremenjanja sporazuma pa je, kot vemo, dolgotrajen in zapleten. Zato zakon dopušča možnosti za urejanje nekaterih vprašanj z drugimi splošnimi akti, na primer s pravilniki. Nastaja pa vprašanje, kaj naj organizacije združenega dela urejajo s sporazumom in kaj z drugimi akti ter na kakšnih ravneh (TOZD — celotna organizacija naj bodo ti akti sprejeti. Gleda tega so preseje strokovnjakov s tega področja v naši republiki še vedno različne, mi pa smo si kljub temu že izoblikovali naslednje mnenje:

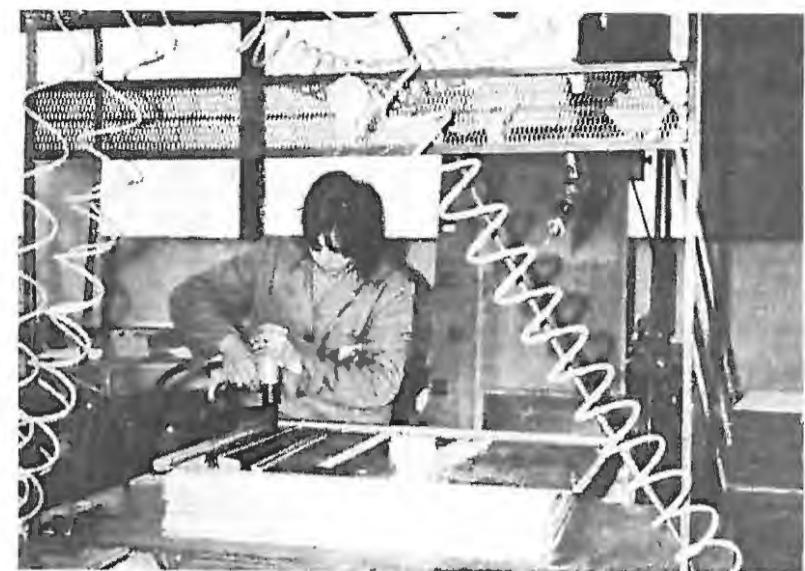
M. Baraga

pri tem zakon ne dela izjem in da mi tudi sami projektiramo tehničke postopke, rekonstrukcije gradbenih objektov, ogrevanje in ventilacijo in podobno ter da precej delovnih priprav in naprav ter tehnične dokumentacije tudi sami uvažamo. Poleg tega je treba povedati, da so sankcije za neizpolnjevanje teh obveznosti izredno velike, saj znašajo od 5000 do 500.000 din za delovno organizacijo in od 500 do 15.000 din za odgovorno osebo.

3. Poskrbeti bomo morali tudi za poučitev vseh delavcev o varstvu pri delu in njihovo znanje tudi večkrat preizkusiti. Pri tem bomo morali zapolniti vrzelj, ki so jih delavcem pustile poklicne in druge šole ter mladost naših delovnih organizacij do urejanja tega vprašanja v preteklih letih. Kazen za neizpolnjevanje te obveznosti je nekoliko blažja, vendar še vedno do 50.000 din za organizacijo in do 5000 za odgovorno osebo.

4. Zagotoviti bomo morali, da se bodo uporabili samo takšni objekti, delovni prostori, delovne priprave in naprave ter sredstva za osebno varnost, ki ustrezajo predpisom o varnosti pri delu in zagotavljajo delavcem varno delo.

Nalog s tega področja je še in še. Cudi pa me, da tako velike organizacije združenega dela, kot je na primer Slovenijales, ne poskrbijo za enotno urejanje tega pomembnega področja. Vsaj v naši organizaciji doslej nismo

Iz TOZD Tovarna pohištva Stari trg

čutili nikakršne dejavnosti na tem področju. Prav lahko bi na primer izdelali enotne teze za samoupravne sporazume in pravilnike o varstvu pri delu ter — kar je še bolj pomembno — določili enake varstvene ukrepe in normative za enaka dela. To je zlasti pomembno po sprejetju novega zakona, ko bodo zakonski normativi samo še načelnici, natančne pa bodo morale izdelati in sprejeti same delovne organizacije. Če pri tem ne bo tesnega sodelovanja med organizacijami iste stroke, se bo prav gotovo dogajalo, da bodo organizacije združenega dela določile različne varnostne ukrepe in normative za enaka dela. To pa nam

poleg nepotrebne in dragega dupliranja del lahko tudi škoduje, saj se kaj lahko zgodi, da inšpektorji dela in sodišča vzemajo kot kriterij najstrožje ukrepe, ki so v neki organizaciji morali predpisani, a se jih v praksi niti ne da izvajati.

Pomembno vrzel v organizaciji Slovenijales bo morda pokrilo Poslovno združenje LES, ki je pred nekaj dnevi že sklicalosestank varstvenikov o teh vprašanjih. Pomebnih uspehov pa verjetno še ne bo tako kmalu. To pa pomeni, da bo glavno breme urejanja varstva pri delu po novem zakonu ostalo samo na razmenih posameznih organizacij z druženega dela. V. Žnidaršič

Nov sistem vrednotenja dela

TUDI V REŽIJI TOVARNE POHİŠTVA CERKNICA VREDNOTENJE ZAHTEVNOSTI IN UČINKOVITOSTI

Novi sistem vrednotenja zahtevnosti in učinkovitosti dela, katerega uvaja BIRO ZA INDUSTRJSKI INŽENIRING, V Brestu vsi bolj ali manj poznamo, še posebno pa delavci v Tovarni pohištva Cerknica, kjer je doživel tudi prvo preizkušnjo oziroma uresničitev. Sistem omogoča natančnejše vrednotenje kot prejšnji sistem. To pa predvsem zaradi svoje razparceliranosti — kar omogoča, da je končna ocena delovnega mesta dejansko rezultat vnaprejšnje nadrobne analize.

VREDNOTENJE ZAHTEVNOSTI DELA (VZD)

Omenjeni sistem je izdelan za vse delovna mesta v gospodarsku razen za vodilna;

— vseh kriterijev, ki vplivajo na zahtevnost dela, je okoli 150 — vplivnost pa je različna;

— iskanje kriterijev na težavno, težave so pri oblikovanju najvplivnejših ter izločanje manj vplivnejših zahtev;

— manj vplivne zahteve ne moremo izločiti, dokler ne ugotovimo medsebojnega odnosa vseh zahtev po vplivnosti;

— večinoma z opisi delovnih mest (vprašalnik) ni mogoče vnašati mnogih podrobnosti, ki izvirajo iz delovnega mesta, zato morajo biti te opredeljene v sami organizaciji dela — saj je dobro postavljena organizacija dala osnova za dobro uresničitev novega sistema;

— definicije temeljijo na definicijah, ki jih prima Work-Factor sistem;

— subjektivnost se pri vrednotenju omejuje, da kriterijev v sistemu po možnosti ne stopnjujemo, ugotavljamo samo njihovo prisotnost ali odsotnost;

— kriterij za zahtevnost ugotavlja vzroke — zakaj je naloga za poprečno izkušenega delavca lažja ali zahtevnejša;

— vplivnost posameznih zahtev, ki izvirajo iz dane naloge:

a) dana naloga delavcu zahteva od njega neko stopnjo praviljenosti, brez katere naloga ne bo opravil;

b) iz odnosa med nalogo in delavcem nastaja določeno tveganje, ki se izraža v možni škodi;

c) naloga delavca neposredno in posredno utruja.

VREDNOTENJE IZVAJALČEVE UČINKOVITOSTI

Sedanji šestmesečni sistem ocenjevanja režijskih delavcev

(zvišanje ali znižanje razredov od srednjega razreda) bo zamenjal nov sistem vrednotenja »IZVJAJALČEVE UČINKOVITOSTI«. Tudi ta sistem je boljši od prejšnjega, saj je nadrobnejše izdelan za vse tri kriterije, katere vsebuje:

a) Neposredna učinkovitost

Izvajalec je vsak mesec (po dogovoru ocenjevanju po posameznih kriterijih z oceno od 1 do 5, na koncu analize pa dobimo koeficient učinkovitosti (Ku), npr. 1.05. Kriteriji so: množina dela, kakovost, dela, odnos do sredstev pri delu, spoštovanje delovnih predpisov, samostojnost pri odločitvah, odnos do drugih sodelavcev, uspešno vodenje nalog in uspešno vključevanje v druge naloge.

b) Ustreznost

Ob tem se ocenjujejo naslednji kriteriji:

- ustreznost po izobrazbi,
- ustreznost po izkuštvih,
- ustreznost po samostojnosti,
- ustreznost po telesni okretnosti.

Sistem ocenjevanja je podoben kot pri kriteriju »U« (npr. Ku₁ = 0,90).

c) Ustaljenost

Z njim se upošteva starost ob prihodu v podjetje in delovna doba v podjetju. Sistem ocenjevanja se izvaja iz posebno izdelanih tabel npr. Ku₂ = 1.00.

Primer:

— delovno mesto je ocenjeno s 46 točkami ali 8 razred,

— ocena iz delavčeve učinkovitosti: Ku₁ = 1.05

Ku₂ = 0.90

Ku₃ = 1.00

Ku = 0.95

Zaradi zmanjšanja stopnje učinkovitosti se bo delavcu osebni dohodek zmanjšal za določeno obdobje za pet odstotkov. Pri bolj učinkovitih delavcih bo ocena vsekakor obratna.

Po istem sistemu kot je izdelano vrednotenje za proizvodne delavce, bo do konca leta 1974 izdelano tudi za režijska delovna mesta v Tovarni pohištva Cerknica. Večje težave nastajajo v režiji, ker organizacija dela ni dobro izdelana. Lažja realizacija je bila za proizvodnjo, ker so bile tam delovne naloge vnaprej bolj podrobno obdelane. Iz sedanjih režijskih opisov je bilo razvidno, da so se posamezne delovne naloge pojavljajo na več delovnih mestih. Njihova odgovornost ni bila jasno opredeljena in podobno. Za izvedbo določene delovne naloge je lahko odgovoren samo eden in zanje tudi nagrajen. Zaradi omenjenih organizacijskih vprašanj je bilo potrebno izdelati revizijo oziroma v opisih delovnih mest zanj objektivno hierarhično delitev posameznih delovnih nalog. Vodje služb so za realizacijo tega prevzeli svojo odgovornost. Na podlagi uresničenih opisov delovnih mest (kolikor jih še ni bodo izdelani v najkrajšem času) bodo izdelane nove analize.

Ta sistem bo vsekakor priporabil k boljši delitvi in realnejši ocenitvi posameznih režijskih delovnih mest.

F. Hrastnik

VIŠJE CENE ZA UPORABO DVORAN

Delavski svet Skupnih dejavnosti je na svoji deseti seji sklenil, da se za zunanje koristilne sejne dvorane na Brestu povišajo cene za njih uporabo in sicer:

- mala sejna dvorana 150 din.
- velika sejna dvorana 300 din.
- stará menza 500 din.

Omenjene cene bodo koristnikom obračunavali od 1. decembra 1974 dalje.

Spoštovani bralci! Že prijeti članek Kontrola kvalitete bomo zaradi stiske s prostorom končali v prihodnji številki.

Dva meseca je že, kar so bile končane vaje »Jesen 74«, toda posamezni občani našega malega mesta še vedno žive v duhu »okupacije«. Skorajda cela leva stran hiš pred Brestom ima še vedno zapečljene hišne številke. Sledijo jim hiše Ljubljanske banke, trgovine in železnine, pošte in druge. Celo tabla Komunalnega zavoda za zaposlovanje je še pod papirjem. Slučajni opazovalec verjetno razmišlja, ali je to še vedno strog konspiracija, ali pa so mladinci svoje delo preveč vestno opravili. Mogoče pa ima veljavno še stari pravilnik.

Srečanje starega z novim...

Kdo bo pobral odsluženi napis?

Letni dopusti

(Nadaljevanje s 5. strani)

Glede na vse to lahko upoštevamo, da naš pravilnik o urejanju medsebojnih delovnih razmerij ni v nasprotju z zakoni s tega področja. Manjka mu praktično le dve določili in sicer:

— določilo, ki bi upoštevalo socialni položaj delavca pri odmeri letnega dopusta, in

— določilo, ki bi upoštevalo možnost, da se delavcem in delavkam, ki imajo najmanj 30 oziroma 25 let delovne dobe in 55 oziroma 50 let starosti, podaljša dopust do 36 dni delovne dobe.

Pri odmeri dopusta pa se povajlja drugo vprašanje, ki vnaša med kolektiv nezadovoljstvo in nemir. To je upoštevanje prostih sobot v letnem dopustu. Delovni čas je po istem zakonu določen, da ne more biti daljši kot 42 ur na teden in da ne sme biti vpeljan delovni čas, ki bi določil manj kot pet delovnih dni na teden. Zakon torej v načelu določa 7-urni delovni dan, dopušča pa množnost, da si delovne organizacije urnik dela prirede drugače. Pri nas smo urnik dela prilagodili takoj, da imamo vsak mesec 22 delov-

nih dni, razen dveh, ko pride po 23 delovnih dni. Ta dogovor je bil sprejet na splošno željo kolektiva. Torej ni v nasprotju s hotenji in željami. Ker imamo proste sobote, se moramo torej spriznjati s tem, da se nam te štejejo v redni letni dopust. Prepričan sem, da je ta rešitev mnogo boljša, kot pa delati po 7 ur dnevno tudi v sobotah. Če je ta rešitev boljša, potem se moramo spriznjati s tem, da se nam sobote štejejo v redni letni dopust.

T. KEBE

Pripis uredništva

O vprašanjih letnega dopusta smo že nekajkrat pisali, tokrat naj bi pričujoči sestavek obdelal to vprašanje v celoti. Priporavnjam še, da bo seveda vse novosti, ki sta ju prinesla zvezni in republiški zakon, vseboval novi samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, ki bo v decembetu v javni razpravi.

Ekonomski slovarček

POKAZATELJI USPEŠNOSTI GOSPODARJENJA

Med najbolj značilne pokazatelje uspešnosti gospodarjenja štejemo produktivnost, ekonomičnost in rentabilnost.

PRODUKTIVNOST dela predstavlja količino izdelkov in storitev, izgotovljenih na enoto časa. S povečanjem produktivnosti raste obseg proizvodnje, znižujejo se stroški proizvodnje, kar vpliva na večanje mase dohodka in s tem osebnih dohodkov.

Na produktivnost vpliva vrsta dejavnikov. Naštejmo jih samo nekaj:

- boljše izkorisčanje delovnega časa,
- boljša strojna opremljenost,
- organizacija dela,
- izkorisčanje kapacitet,
- velikost serij in tako naprej.

Ugotoviti moramo, da je izračun produktivnosti dela po posameznih proizvodih težaven, ker se v eni enoti proizvaja več različnih izdelkov, po letih se spremeni proizvodni assortiment in tako naprej. Zato je potrebno primerjalne podatke pretvoriti na skupni imenovalec (ekivalent) in šele tako ugotoviti porast produktivnosti. V konkretni praksi primerjamo obseg proizvodnje (vrednostno) na zaposlenega in nam to služi za ugotavljanje produktivnosti. Tak izračun je nepravilen, ker ne izloča vpliva cen in se lahko pripeti, da je produktivnost izračunana na prej omenjeni način visoko, dejansko pa je ostala nespremenjena ali je minimalno narasla.

Zato moramo pri izračunu produktivnosti vse podatke postaviti na primerljive osnove in šele potem ugotovljati tendenco produktivnosti.

EKONOMIČNOST kaže, s koliko porabljenih sredstev je dosegzen proizvodni cilj (proizvodnja, celotni dohodek, dohodek).

Ekonomičnost se prikazuje v vrednostnih pokazateljih, ker se za razliko od produktivnosti (vlaganje dela) pri ekonomičnosti upoštevajo stroški vseh dejavnikov proizvodnje.

Cim ugodnejša je ekonomičnost, tem manj stroškov je porabljenih za doseganje enote celotnega dohodka.

Ekonomičnost lahko merimo za vse elemente lastne cene, kar omogoča pravilne ocene in ustrezne predloge za izboljšave v poslovnu procesu. Pri ekonomičnosti je treba težiti za najugodnejšim razmerjem med stroški in rezultati.

K boljši ekonomičnosti prispeva tudi varčevanje, in sicer na vseh ravneh proizvodnega procesa.

RENTABILNOST kaže učinkovitost vloženih obratnih in osnovnih sredstev pri doseganju dohodka. Če z manj sredstev dosegemo ugodnejši dohodek, govorimo o uspešni rentabilnosti.

Zato je potrebno proizvajati tak assortiment, ki bo hitro plasiran na trgu (zaloge se ne povečujejo), hitreje izterjati plačilo od kupcev, naročiti le potrebne količinske materiale in tako naprej.

Pri investicijah v osnovna sredstva pa je treba upoštevati tiste investicije, ki bodo prispevale k povečevanju obsega proizvodnje in produktivnosti. Le tako bomo že v razvojnih programih zagotovili ustrezno rentabilnost gospodarjenja.

Pokazatelj rentabilnosti, ki kaže tendenco zniževanja, pomeni, da so potrebne celovite in konkretnje analize poslovanja. Ugotoviti pa je treba vzroke odstopanj. Na podlagi analiz pa se pripravi program za doseganje potrebnih akumulativnosti.

B. Mišič

Valentijn Šubic

Spet tehnične izboljšave

V zadnjem času delavci temeljnje organizacije združenega dela Tovarne pohištva Cerknica čedajo pogosteje predlagajo tehnične izboljšave. To pomeni, da so začeli resno razmišljati o racionalnosti proizvodnje, o izpopolnitvah. Čutiti je prizadevanje, da bi delo izpopolnili tako, da bi prihranili na čas in materialu.

Zelo razveseljivo je dejstvo, ko strokovne komisije ugotavljajo, da je večina teh izboljšav uporabnih in jih je mogoče takoj vpeljati v proizvodnjo.

Prav te dni smo v tajništvu prejeli dva predloga izboljšav.

Izboljšava, ki jo predlaga Valentijn Šubic, instruktor montaže, se nanaša na konstrukcijsko izpopolnitev. Drsilna letva predala pri elementu Dragica je bila sestavljena iz dveh delov, odložne in drsilne letve. Po predlogu naj bi bila ta sestavljena iz enakega kosa, s čimer bi dosegli prihranek na materialu in na času. Izboljšavo pa bi dosegli v montaži in v masivni progri.

Drugi predlog tehnične izboljšave pa je predložil delavec iz furnirnice Franc Tekavec, ki predlaga, da bi se izpopolnilo krovje in spajanje furnirja.

Na ta predlog imajo v tehnologiji še pomisleke, vendar bodo napravili poizkus na 50 do 100 kosih in če se bo ob tem pokazal predlog koristen, bo upoštevan.

J. Klančar

Začetek zaskrbljuje

PRVA REDOVALNA KONFERENCA NA CERKNIŠKI TEHNIŠKI SOLI ZA LESARSTVO

Prva redovalna konferenca na tehniški šoli v Cerknici je pokazala zaskrbljujoče rezultate. V prvem letniku je uspeh v pričakovanim obsegu in znaša 26% pozitivno ocenjenih od osnovnošolskega učenja na srednješolski je zelo težaven in ga nekateri učenci ne zmorenjo, drugi pa se le s težavo privajajo nanj. Ugotovljeno je bilo, da je pet učencev tako slabih, da je boljše, če svoje prizadevanje opustijo in si poiščejo druge možnosti. Večini od teh smo že ob vpisu svetovali, naj si poiščejo take šole, ki jih bodo zmogli. Tudi učnostornostni deficit je precejšen in ne omogoča normalnega nadgrajevanja učne snovi.

V drugem letniku je neuspeh še bolj zaskrbljujoč. Od 21 učencev je le pet učencev brez negativne ocene, s štirimi in več pa kar sedem učencev.

Poglavitni vzrok takemu rezultatu je neresnost pri učenju in daje občutek kot da počitnice še trajajo. Učenci Obreza, Troha in

Ponikvar pa so pokazali boljše rezultate kot lani; po njih naj se zgledejo tudi drugi.

Učenci naj v okviru razredne skupnosti sami razpravljajo o rezultati in organizirajo na primerni način pomoč slabšim učencem. Takšna pomoč se je že marsikdaj izkazala za zelo učinkovita.

F. Turšič

Srečanje športnikov Bresta

Odbor za športno rekreacijo pri sindikatu BRESTA je pridelal v nedeljo, 17. novembra večer BRESTOVIH športnikov. Vabljeni so bili delavci, ki so v preteklih letih tekmovalno ali organizacijsko sodelovali zlasti še na LESARIJADA ter predstavniki temeljnih organizacij in njihovih osnovnih organizacij sindikata.

Glavni direktor inž. Jože Strle je v pozdravnem nagovoru izrazil zadovoljstvo nad tem, da se krepi rekreacijsko-sportni duh

med Brestovimi delavci in da dosegajo vidne rezultate. V nadaljevanju je predstavnik sindikalne konference Bresta Miro Urbas ugotovil, da se relativno skromna sredstva, ki jih daje za športno rekreacijo sindikalna organizacija, pravilno in uspešno uporabljajo. Sama sredstva pa so premalo. Za uspehe imajo nedvomno poslužne posamezni delavci, člani odbora za športno rekreacijo. Devetim izmed njih je tov. Urbas podelil priznanje sindikalne konference in se jim zahvalil za večletno organizacijsko delo na področju športa in rekreacije.

Predsednik odbora se je zahvalil vsem delavcem za njihovo sodelovanje in jih poprosil za pomoč pri prihodnjem delu. Poudaril je, da je odbor sklenil širiti rekreacijske športne dejavnosti in da bo treba vključiti vanje kar največ delavcev. Temeljni cilj naj bo doseči zdravo aktivnost in razvedriло pri počitku.

Po slovesnem uvodu srečanja, ki je pomenilo hkrati tudi proslavitev pete — jubilejne LESARIJADE, so se udeleženci srečanja ob zvokih domača glasbe zavrteli pozno v noč.

Z. Zabukovec

PREDLOG DELOVNEGA KOLEDARJA ZA LETO 1975

Strokovna služba je v začetku novembra izdelala predlog delovnega koledarja za leto 1975, o katerem je že razpravljal tudi poslovni odbor.

V letu 1975 bo skladno z zakonskimi določili 266 delovnih dni, 9 praznikov in 52 nedelj, 13 sobot pa bo delovnih. Vsak mesec je po 22 delovnih dni, le septembra in oktobra po 23.

Predviden je tudi kolektivni dopust in sicer 13 dni v drugi polovici julija — od 14. do 31. julija, kar bo za delovno skupnost nedvomno najugodnejši čas za izrabu dela dopusta.

O predlogu delovnega koledarja za prihodnje leto bo še razpravljal in dokončno sklepal svet za kadre.

NK Cerknica jesenski prvak

Po štiriletnem sistematičnem delu z vsemi ekipami se kažejo prvi sadovi tudi na lestvah. Mladinska in članska vrsta sta v jesenskem delu brez konkurenčne pravke. Pionirska vrsta ima težji boj z Olimpijo, Usnjarem in Rudarjem iz Idrije. Ob tako mnogoštevilnem in izenačenem igralskem kadru smo prepričani, da tudi v spomladanskem prvenstvu dobljenih pozicij ne smemo izgubiti.

Cestitamo vsem igralcem, vodstvu kluba in gledalcem za zvestvo bodrenje!

KONČNA LESTVICA

Člani:

1. Cerknica	33—17	17
2. Ribnica	22—15	13
3. Grosuplje	20—16	13
4. Podpeč	25—19	12
5. Borovnica	26—24	12
6. Vodice	25—23	12
7. Mengeš	12—13	10
8. Mirna	21—29	9
9. Induplati	13—20	9
10. Rakek	23—27	8
11. Apnar	9—20	8
12. Domžale	14—19	7

Mladinci:		
1. Cerknica	58—9	22
2. Grosuplje	42—12	15
3. Apnar	27—24	14
4. Borovnica	35—23	13
5. Podpeč	33—29	13
6. Mengeš	21—21	10
7. Domžale	16—28	9
8. Ribnica	21—22	7
9. Vodice	20—29	7
10. Rakek	11—31	6
11. Induplati	15—48	6
12. Mirna	19—53	6

Pionirji:		
1. Cerknica	20—12	15
2. Olimpija	43—7	14
3. Usnjari	23—5	14
4. Rudar Idrija	21—12	14
5. Logatec	27—15	12
6. Rakek	10—14	7
7. Podpeč	11—19	6
8. Log	10—30	5
9. Slavija	7—18	2
10. Ilirija	5—43	2

Najboljši strelci ekip NK Cerknica:		
Člani: J. Volčič 14, Štravs 4, B. Hiti, V. Kebe, B. Kebe po 3 gole itd.		
Mladinci: Majer 14, Kralj 13, Otoničar 10 golov itd.		
Pionirji: Toplak 6, Jakopin 6, Repež 3 gole itd. F. Kranjc		

Mladinska ekipa NK Cerknica premočno vodi

Tekmovanje za Hribarjev pokal v Cerknici

Tradicionalno tekmovanje za pokal Janeza Hribarja se je letos pričelo z zamudo zaradi jesenskih manevrov in morda tudi zaradi neaktivnosti nekaterih članov občinske konference ZSMS Cerknica.

Razpored tekmovanj je bil sestavljen tako, da tekmovanja v posameznih športnih panogah niso bila istočasno. Tekmovalo je samo 12 mlaďinskih aktivov in JLA. V tekmovanje ni bila tudi vključena študentska mladina. Občinska konferenca ZSMS Cerknica kot organizator tekmovanja ni poskrbela za plakate in s tem za obveščenost ostalih ljudi, kar je vplivalo tudi na obisk tekem, prav tako pa je bila tudi slab koordinator tekmovanja.

Tekmovanja ne moremo opredeliti kot množičnega, saj so nekateri mlađinci igrali v več športnih ponogah samo zato, da so osvojili prva mesta, pri tem pa so bili morda ostali mlađinci prikrajšani.

Takšna »množičnost« je posledica slabih odnosov in nezainteresiranosti občinske konference ZSMS Cerknica za delo in organiziranost mladine. Tudi sami tekmovanje ni potekalo tako, kot bi moralno, prav zaradi slabe koordinacije dela med vodji posameznih panog in OK ZSMS Cerknica.

Klub kritiki, prikazovanju napak se stanje dosedaj še ni bistveno spremenilo.

V prihodnje pričakujemo člani mlađinskih aktivov organizacijo tekmovanja, večjo množičnost in boljšo obveščenost o tekmovanju, pa tudi pomoč pri organiziranju le-tega.

REZULTATI

MALI NOGOMET

Mladinci:

- MA Kovinoplastika
- MA Cerknica
- MA Brest

KOŠARKA

Mladinke:

- MA Cerknica
- MA Grahovo
- MA Brest

NAMIZNI TENIS

Mladinke:

- MA Begunje
- MA Cerknica
- MA Brest

Posamezno:

- Baydek Polona
- Rožanc Valerija
- Zrimšek Zdenka

Mladinci:

- MA Brest
- MA Kovinoplastika
- MA Nova vas

- Kranjec Marko
- Premrov Slavko
- Žurga Dušan

KEGLJANJE

Mladinke:

- MA Brest
- MA Grahovo
- MA Cerknica

Posamezno:

- Pokleka Dragica
- Modic Danica
- Mlakar Lidija

Mladinci:

- MA Kovinoplastika
- MA Grahovo
- MA Begunje

- Mlakar Zlato
- Braniselj Vinko
- Gornik Jure

SAH

Mladinke:

- MA Brest
- MA Begunje
- MA Cerknica

Posamezno:

- Modic Danica
- Rupar Irena
- Vesel Milenka

Mladinci:

- MA Grahovo
- MA Kovinoplastika
- MA Kovind

- Jernejčič Dušan
- Šebalj Branko
- Tomšič Bojan

STRELJANJE

Mladinke:

- MA Brest
- MA Begunje
- MA Cerknica

Posamezno:

- Tavčar Marinka
- Turk Ančka
- Udovič Marija

Mladinci:

- MA Brest
- MA Kovinoplastika
- MA Grahovo

- Mahne Franc
- Kraševč Stane
- Obreza Janez

Po točkovovanju so zmagali mlađinci MA Kovinoplastike, pri mlađinkah pa MA Brest. V skupni uvrstitvi je zmagal MA Brest.

F. Mahne

Filmi v decembru

12. ob 16. uri — ameriški film 24 UR LE MANCHA. Akcijska drama. V glavnih vlogah Steve Mc Queen.
12. ob 19.30 uri — ameriški film BOLNICA. Kriminalka. V glavnih vlogah Diana Rig.
12. ob 19.30 — ameriški film 24 UR LE MANCHA.
12. ob 19. uri — ameriški film JUNAKI IN IZDAJALCI. Western. Igra Giuliano Gema.
12. ob 19.30 in 8. 12. ob 16. uri ameriški film ZDAJ GA VIDIS, ZDAJ GA NE VIDIS. Komédijska igra Kurt Russell.
12. ob 19.30 — ameriški film KVEIMADA — OTOK V PLAMENIH. Pustolovski film. V glavnih vlogah Marlon Brando.
12. ob 19.30 — ameriški film 87. POLICIJSKA POSTAJA. Kriminalka. Igra Raquel Welch.
12. ob 19.30 — ameriški film 7 MASCEVANJ ZA DO-LARJEV. Western. Igra Montgomery Ford.
12. ob 19.30 in 15. 12. ob 16. uri — ameriški film TARZAN IN SIRENE. Pustolovski film. V glavnih vlogah Johnny Weissmüller.
12. ob 19.30 — ameriški film SHAMUS — SLA PO NE-VARNOSTI. Kriminalka. Igra Dyan Cannon.
12. ob 19.30 — japonski film BITKA ZA OKINAVO. Vojni film.
12. ob 19.30 — ameriški film ROPARJI VLAKA. Western. V glavnih vlogah John Wayne.
12. ob 19.30 — italijanski film ALFREDO, ALFREDO. Komédijska igra Dustin Hoffman.
12. ob 19.30 — ameriški film KAPETAN SLAUCHTER. Kriminalka. Igra Jim Brown.
12. ob 19.30 — ameriški film VOHLJAC. Pustolovski film. V glavnih vlogah Laurence Olivier.
12. ob 19.30 — francoski film SEX-SHOP. Eročni film. Igra Nathalie Delon.
28. 12. ob 19.30 in 29. 12. ob 16. uri — francoski film DEDIC. Kriminalka. Igra Jean-Paul Belmondo.
29. 12. ob 19.30 — ameriški film NAPAD NA ROMELA. Vojni film. V glavnih vlogah Richard Burton.
30. 12. ob 19.30 — ameriški film DETEKTIV CLUD. Kriminalka. Igra Jane Fonda.

OBVESTILO

Sahovsko društvo Cerknica obvešča svoje člane in druge ljubitelje šaha — pionirje, pionirke, mlađince, mlađinke in članice, da se s 3. decembrom 1974 začnejo sahovski večeri.

Sahovski večeri bodo vsak torek in petek v tednu od 18. do 23. ure.

Sahovsko društvo Cerknica

Posebna zanimivost

Na sindikalnem občinskem prvenstvu v kegljanju sta nastopili tudi moška in ženska ekipa Skupnih dejavnosti BRESTA. Rezultati so dovolj zgodovini: ženska ekipa je v poprečju za skoraj osem kegljev boljša. Fantje, fantje — bodite na kegljišču resnejši, sicer se bo to še večkrat ponovilo!

Brestov obzornik, glasilo delovne skupnosti Brest Cerknica. Glavni in odgovorni urednik Božo LEVEC. Ureja uredniški odbor: Ivanka GODEŠA, Mirko GERŠAK, Marija GRBEC, Jože KLANČAR, Božo LEVEC, Branko MIŠIĆ, Franc MLAKAR, Danilo MLINAR, Franc MULEC, Miha ŠEPEC in Zdravko ZABUKOVEC. Tiska Železniška tiskarna v Ljubljani. Naklada 2300 izvodov

Mokro septembrsko jutro je grozilo, da bodo morali cerkniki planinci ostati doma. Toda, »Kjer je volja, tam je pot«, in tako se je 37 udeležencev izleta odpeljalo proti Logarski dolini. Nad slapom Pod Rinko je do Okrešlja še rahlo pršilo iz megle, v strminah poti na Kamniško sedlo pa so se oblaki v veliko veselje planincev nekajkrat pretregali in odkrili strme špike Savinjskih Alp. Od Kamniške koče na Kamniškem sedlu je bil le kratek skok do Kamniške Bistrike. Ob povratku smo se dogovorili, da bomo do konca leta še enkrat skupaj obiskali planine. Izredno slabo vreme v jeseni nam žal ni omogočalo izpolnit te želje. Odločili pa smo se za zimski izlet v Planico in v Tamar.

Odrinili bomo 22. decembra ob 5.30 iz Loža (Starega trga) in ob 6. uri iz Cerknice. Cena izleta je 50 dinarjev, v ceno pa je vključen prevoz, vodstvo izleta in kosa v planinski koči v Tamarju. Najbolj navdušeni smučarji lahko vzamejo smuči s seboj, naj-

9. oktobra je bil invalidsko upokojen delavec Janez MISIĆ, rojen 1915. leta, z Bločic. V Tov